

Predchodcom výrobcu dnešných servítkov bola Harmanecká továreň na papier.

Aj takto sa vyrábala BB puding.

Práčky Tatramat boli značkou kvality.

Retro s pečatou úspechu

Kúsok nostalgie, ale aj dôkaz, že čo je dobré, tomu ľudia ostávajú verní dlhé roky. Mnohé úspešné slovenské výrobky majú zaujímavú históriu.

Treska s majonézou

Populárny šalát patrí k pochúťkam, po ktorých prahnú aj mnohí Slováci žijúci v zahraničí a označujú ho za jednu z najväčších lahôdok, ktorá im v cudzine chýba. Ešte počas prvej svetovej vojny dvaja právniky, páni Dvořáček a Viržik založili v Bratislave účastinnú spoločnosť Ryba. Hneď od začiatku mali v logu sumca v sieti, ako ho poznáme aj dnes. Do firmy začali v štyridsiatych rokoch dovážať ryby, medzi inými tresky a úhory z Poľska. Tie však postupne nešli na odbyt a vznikol nápad namiešať šalát s treskou. Za otca tresky považujú kuchára Júliusa Boška. Pridal k nej ocot, majonézu i zeleninu a originálny pokrm bol na svete. Po rôznych etapách znárodnenia a neskôr privatizácie zažila firma aj menej úspešné obdobia, ale po čase získala stratenú pozíciu a treska dodnes patrí k najobľúbenejším slovenským výrobkom.

Vinea

Perlivý nápoj vznikol na zákazku, ako stranická úloha vyrobiť kvalitný slovenský nealkoholický nápoj. Receptúru vy-

myslel vedec Ján Farkaš z Vinárskych závodov v Pezinku, výskumného pracoviska v Modre. Za základ si zvolil slovenský hroznový mušt. Unikátnu receptúru zlepšila pasterizácia. Vinea sa svojho času dostala aj do Ameriky a spôsobila to náhoda. Keď Američan českého pôvodu Edward Cihak hľadal na Slovensku vína pre americký trh, vypil namiesto minerálky Vinea a zachutila mu. Znovuzrodenie zažila od polovice deväťdesiatych rokov.

Práčky

Keď v roku 1845 založil v Matejovciach blízko Popradu Carl August Scholtz strojársku dielňu, nikto nemohol tušiť, že ide o základ budúcej fabriky na práčky. Dielňa najprv vyrábala česadlá a klince, potom pocínovaný a pozinkovaný tovar. Počas prvej i druhej svetovej vojny sa preorientovala na sudy, smaltované nádoby a sporáky. Po vojne vznikli znárodnené Spojené smaltovne, ktoré sa v roku 1950 premenovali na Tatrasmalt. Fabrika začala vyrábať elektrické spotrebiče pre domácnosť, o čosi neskôr práčky, aj vo francúzskej a v juhoslovenskej licencii, názov Tatramat sa objavil až v roku 1974. Po roku 1989 vznikla akciová spoločnosť, o tri roky neskôr sa rozdelila na dve firmy. Jedna časť, ktorá vyrábala práčky, sa spojila s americkou firmou Whirlpool, v roku 1996 sa premenovala na Whirlpool Slovakia a v roku 2002

prekročila produkciu milión kusov práčok ročne.

Diava

Silnú vôňu Diavy, leštiidla na nábytok v sklenej fľaške si skôr narodení dobre pamätajú. Vymysleli ju v polovici dvadsiateho storočia v chemickej výrobni v Bratislave bratia Diačikovi. Bratská firma síce neskôr zanikla, no ich prevádzka sa včlenila do výrobného družstva Uniosa. To malo so svojou produkciou čistiacich prostriedkov veľký úspech doma i v zahraničí. V roku 1951 vznikol podnik Tatrachema Trnava a vyrábala aj Diavu. Neskôr sa predávala aj ako vosk na podlahy a pasta na parkety. Tatrachema ako výrobné družstvo pôsobí na našom trhu dodnes.

BB puding

Symbolom pochúťky viacerých generácií detí bol rozkošný blondý chlapček na škatulke. Popularita BB pudingu pretrváva aj dnes. Stojí za ním lekárnik z Piešťan, ktorý vymyslel spojenie kašičky z kukuričného škrobu a kekovej múčky. Pridal ešte kakaový prášok a jemnú koreninovú zložku proti nafukovaniu. Pudung vyrábali v podniku Panvíta, ktorý vlast-

nil Ľudovít Winter, úzko spätý s tamojšími kúpeľmi. Práve on bol duchovným otcom myšlienky vyrábať výživný pokrm pre deti. Od päťdesiatych rokov pudung vyrábali v Škrobárnach Boleráz, v deväťdesiatych rokoch značku odkúpila firma Dr. Oetker.

Papierové obrúsky

Predchodcom výrobcu dnešných servítkov bola v roku 1899 Harmanecká továreň na papier. K jej úspešným majiteľom patrili páni Stadler a Hunter, ktorým napadlo, že by mohli vyrábať aj obrúsky. Mali iba jednu vrstvu a vyzerali ako tenučký baliaci papier. V takej podobe, ako si ich kupujeme dnes, sú známe od roku 1972. Vtedajšie Harmanecké papierne patrili pod Slovecpu, generálne riaditeľstvo sídlilo v Banskej Bystrici.

Po vojne vznikli v Harmanci Spojené papierne s pobočkami v Gemerskej Hôrke a Lepenkárňou Karol David a syn. O tri roky neskôr ich zrušili a vznikli Harmanecké papierne. Sortiment rozšírili o viacvrstvové i farebné obrúsky. V roku 1990 prešiel podnik transformáciou, v roku 2002 sa stal súčasťou skupiny SHP Harmanec.

Encián

Francúzi majú svoj Camembert, my máme svoj Encián. Oblúbený syr s bielu plesňou na povrchu má svoje korene v mliekarni v Kežmarku, linka na výrobu sa rozbehla v roku 1982. Náš Camembert je oproti rovnakým francúzskym syrom slanší, výrobca sa prispôbil chutiam Slovákov.